

Sygn. akt I C 132/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Włodarczyk

Protokolant: Magdalena Adamus

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2017 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa-Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w C. i Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w C.

przeciwko pozwanemu A. M.

o zapłatę

orzeka:

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 132/17

UZASADNIENIE

Pozwem z 30 grudnia 2016 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) wniesionym w postępowaniu upominawczym powód Skarb Państwa – Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w C., Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w C. domagał się zasądzenia od pozwanego A. M. 312.395.517 zł na rzecz Skarbu Państwa – Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w C. oraz zasądzenia od pozwanego 6.800.612 zł na rzecz Skarb Państwa – Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w C. oraz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że wyrokiem karnym Sądu Rejonowego dla K. sygn. II K (...) pozwany został uznany winnym popełnienia przestępstwa oszustwa polegającego na tym, iż działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w ramach zorganizowanej grupy mającej na celu popełnianie przestępstw przeciwko mieniu i dokumentom, czyniąc sobie z tego procederu stałe źródło dochodu (...) działając w ramach firmy (...) sp. z o.o. a następnie (...) sp. z o.o. pomagał wprowadzić w błąd pracowników powoda doprowadzając w ten sposób do podstępного przejęcia należnej Skarbowi Państwa kwoty w wysokości 57.175.709 z tytułu podatku VAT oraz kwoty 428.758.278 zł z tytułu podatku akcyzowego. Poszkodowanymi są poszczególne stacje fisci Skarbu Państwa – naczelnicy odnośnych urzędów skarbowych. Wyrok ten jest prawomocny. Z tego wyroku wynika, że pozwany swoim zachowaniem wyrządził powodowi szkodę w rozmiarze określonym w pozwie i jest obowiązany do jej naprawienia. Powód wskazał, że fakt popełnienia przestępstwa, określonego podmiotu poszkodowanego, ustalenia wysokości szkody wyrządzonej przestępstwem zostały ustalone w prawomocnym skazującym wyroku karnym, w związku z czym wiąże sąd cywilny ze względu na regulację z art. 11 k.p.c. Z ostrożności procesowej powód wyjaśnił, że wszystkie elementy cywilnoprawnej odpowiedzialności odszkodowawczej tj. zdarzenie szkodowe, wina, szkoda i jej wysokość oraz powiązanie adekwatnym związkiem przyczynowo – skutkowym zostały przypisane pozwanemu

w sentencji wyroku skazującego, wobec czego żadna z nich nie może już być skutecznie kwestionowana. Do pozwu załączono dowody w postaci dwóch odpisów wyroków karnych tj. SR dla K. w K. (sygn. II K (...)) oraz SO w K. (sygn. IV Ka (...)) oraz kopię załącznika nr 9 do aktu oskarżenia zat. „wyliczenie szkody spowodowanej przestępczym przejęciem akcyzy i vat z udziałem A. M.”.

W dniu 10 lutego 2017 roku Sąd Okręgowy w C. w sprawie I Nc (...) wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym w całości uwzględnił żądanie pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany A. M. wniósł o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu sprzeciwu podniósł zarzut co do wysokości dochodzonego pozwem roszczenia, wskazał że wysokość szkody nie została dostatecznie wykazana przez powoda, załączone do pozwu dowody, w tym wyliczenie, nie potwierdzają tej kwoty. Nadto wskazał, że korzyść majątkową z popełnienia przestępstwa uzyskały inne osoby, zaprzeczył by doprowadził Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, podkreślił, że jego rola przy popełnieniu przestępstwa była marginalna, został skazany za pomocnictwo, korzyść majątkową jaką miał uzyskać znacznie odbiega od tej kwoty.

W dalszym toku procesu strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

1. Ustalenia faktyczne i ocena dowodów.

Wyrokiem karnym Sądu Rejonowego dla K. w K. z 13 grudnia 2011 r. w sprawie sygn. II K (...), zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z 17 października 2013 r. sygn. IV Ka (...), pozwany A. M. został uznany za winnego tego, że w okresie od stycznia 1997 roku do kwietnia 2001 roku w B., W., C., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w ramach zorganizowanej grupy mającej na celu popełnianie przestępstw przeciwko mieniu i dokumentom, czyniąc sobie z tego procederu stałe źródło dochodu, według przyjętego i zaakceptowanego podziału ról i zadań przy realizacji poszczególnych przestępczych przedsięwzięć, z zamiarem osiągnięcia korzyści majątkowej, wykonując polecenia innych ustalonych osób, odnośnie których toczą się odrębne postępowania karne, i działając wspólnie i w porozumieniu z nimi w celu upozorowania obrotu gospodarczego polegającego na handlu produktami ropopochodnymi oraz zatajenia rzeczywistego rozmiaru i zakresu prowadzonej działalności, działając w ramach firmy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., a później w C. i firmy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C., zorganizował laboratorium chemiczne w celu jego wykorzystania do przeprowadzania analiz próbek pochodzących z produkcji paliw ciekłych poprzez wskazanie jakiego rodzaju i typu urządzenia należało w tym celu zakupić, w jaki sposób je obsługiwać, a następnie – po uprzednim przeprowadzeniu tych badań, przez inną ustaloną osobę bądź siebie samego, w ramach powierzonej mu roli – poprzez udzielenie wskazówek i porad ustalonym osobom, o tym, jakie komponenty winny być dodane i w jakich proporcjach, by wyroby te były zbliżone i pozorowały, że są one paliwami wyprodukowanymi legalnie przy zachowaniu wymaganych norm jakościowych wytwarzanych paliw na Bazie Paliwowej w B. B. w postaci benzyny U 95, Pb 95, Pb 98 oraz ON przez w/wym. firmy, z czego uzyskał korzyść majątkową w kwocie co najmniej 40.000,00 zł, które to wyroby sprzedawane były indywidualnym odbiorcom, jako pełnowartościowe paliwa ciekłe, a na dokumentach dotyczących obrotu nimi w postaci między innymi faktur VAT, poczynione były adnotacje o wliczeniu w cenę sprzedawanego produktu podatku akcyzowego, podczas gdy taki podatek nie był odprowadzany, czym pomógł w okresie od stycznia 1999 roku do kwietnia 2001 roku innym ustalonym osobom, wobec których toczą się odrębne postępowania karne wprowadzić w błąd pracowników właściwych miejscowo urzędów skarbowych, co do okoliczności będących podstawą naliczenia świadczeń publiczno-prawnych, doprowadzając w konsekwencji do podstępного przejęcia przez te osoby w ramach działania firmy (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., a później z siedzibą w C. firmy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. należnej Skarbowi Państwa kwoty w wysokości 57.175.709 z tytułu podatku od towarów i usług i kwoty w wysokości 428.758.278 zł z tytułu podatku akcyzy wynikającej z produkcji i obrotu paliwami ciekłymi, co łącznie stanowiło mienie wielkiej wartości w wysokości 485.933.987,00 zł, na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez właściwe miejscowo urzędy skarbowe, jednocześnie pomagając w/wym. osobom w doprowadzeniu bliżej nieustalonych indywidualnych odbiorców paliw ciekłych do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem za pomocą wyzyskania błędnego przeświadczenia, iż zakupują pełnowartościowe paliwa ciekłe

przeznaczone jako napęd do pojazdów mechanicznych, na co wskazywała nazwa handlowa oraz cena brutto towaru i wyrządzenia w ten sposób szkody w wysokości równiej wartości sprzedanego niepełnowartościowego paliwa ciekłego w kwocie co najmniej 485.933.987,00 złotych tj. występku z art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i art. 65§1 k.k. i za ten czyn na mocy art. 294§1 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k. przy zastosowaniu art. 19§1 k.k. i art. 65§1 k.k. oraz art. 33§2 i § 3 k.k. wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny wysokości 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 złotych. Powyższym wyrokiem nie orzeczono wobec pozwanego A. M. obowiązku naprawienia szkody na rzecz powoda. Wyrok ten jest prawomocny z dniem 17 października 2013 r.

(dowód: odpisy wyroków karnych tj. SR dla K. w K. sygn. II K (...) k. 9-36 oraz SO w K. sygn. IV Ka (...) k. 37-39)

W toku postępowania karnego w sprawie sygn. II K (...) stosowano wobec A. M. środek w postaci zabezpieczenie majątkowego.

(dowód: kopia postanowień SR dla K. w K. sygn. II K (...) z dn.14.12.2010 r. i 3.11.2016 r.)

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów urzędowych, których autentyczność nie budziła w ocenie sądu żadnych wątpliwości. Sąd generalnie nie kwestionował również zeznań pozwanego, które są zbieżne z ustaleniami wyroku skazującego. Jedynie w zakresie dotyczącym szkody pozwany przeczył zawartym w wyroku ustaleniom, podważał wysokość uszczupień podatkowych, jak również wyliczenia wysokości szkody, wskazując, że nie ma pewności czy są one prawidłowe, nie wie z czego wynikają. Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka A. K. albowiem okoliczności, które miały zostać wykazane przy pomocy tego środka dowodowego były nieprzydatne dla rozstrzygnięcia w sprawie. Sąd oddalił również pozostałe wnioski dowodowe stron m.in. wniosek o dopuszczenie dowodu z akt spraw karnych, z powodów wskazanych w dalszej części uzasadnienia.

2.Ocena prawa.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Rozstrzygnięcie sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do dokonania wykładni (interpretacji) art. 11 k.p.c. w aspekcie zakresu związania sądu w sprawie cywilnej prawomocnym skazującym wyrokiem karnym. Zgodnie z tym przepisem ustalenia wydane w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. W świetle treści powyższego uregulowania nie budzi wątpliwości, że sąd cywilny związany jest ustaleniami prawomocnego skazującego wyroku karnego co do popełnienia przestępstwa oraz wyrządzenia tym przestępstwem szkody. Oznacza to, że w postępowaniu cywilnym pozwany nie może bronić się zarzutem, że nie popełnił przestępstwa, za które wcześniej skazany został prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym, ani też że przestępstwem tym nie wyrządził szkody. Związanie dotyczy ustalonych w sentencji wyroku znamion przestępstwa, a także okoliczności jego popełnienia, dotyczących czasu, miejsca, poczytalności sprawcy itp. Wszelkie inne ustalenia prawomocnego skazującego wyroku karnego, wykraczające poza elementy stanu faktycznego przestępstwa, nie mają mocy wiążącej dla sądu cywilnego, nawet jeśli zawarte są w sentencji wyroku. Nie są wiążące okoliczności powołane w uzasadnieniu wyroku. Sąd cywilny może więc czynić własne ustalenia w zakresie okoliczności, które nie dotyczą popełnienia przestępstwa, mimo że pozostają w związku z przestępstwem. Ustalenia te mogą różnić się od tych, których dokonał sąd karny (zob. m.in. wyrok SN z 4.04.2014 r., II CSK 405/13, Lex nr 1480316, wyrok SN z 10.07.2013 r., V CSK 393/12, Lex nr 1330594, post. SA w Poznaniu z 11.10.2012 r., III K 19310.15, Lex nr 1237495). Dotyczy to także, w określonych stanach faktycznych, ustaleń odnośnie wysokości szkody. W wyroku z 17.06.2005 r. (sygn. III CK 642/04, LEX nr 177207) Sąd Najwyższy wskazał, że „kwestia związania sądu cywilnego ustaleniem przez sąd karny wysokości szkody powinna być rozstrzygana w zależności od tego, czy ustalona wysokość szkody stanowi niezbędny element stanu faktycznego przestępstwa przypisanego oskarżonemu. Nie wiąże sądu cywilnego ustalenie sądu karnego co do wysokości szkody, jeśli: nie stanowi niezbędnego elementu stanu faktycznego przestępstwa, lecz ma jedynie charakter posiłkowy, stanowi wprawdzie niezbędny element stanu faktycznego przestępstwa, lecz ma charakter ocenny. Jako egzemplifikację opisanej sytuacji Sąd Najwyższy wskazał na

ocenę sądu karnego w zakresie przesłanki "wyrządzenia znacznej szkody majątkowej" w rozumieniu art. 296 k.k., która nie może być dowolna, ale nie musi prowadzić do ścisłego określenia wysokości szkody w granicach, w jakich skazany byłby zobowiązany do jej wyrównania w procesie odszkodowawczym. Konstatując SN stwierdził, że sąd cywilny nie jest związany ustaleniem wysokości szkody wyrządzonej przestępstwami przeciwko obrotowi gospodarczemu (rozdział XXXVI k.k.). Może samodzielnie ustalić, że szkoda wyrządzona przestępstwem z art. 296 k.k. jest wyższa albo niższa (np. skutek przyczynienia się poszkodowanego) od ustalonej w wyroku karnym skazującym. Wobec tego, że koniecznym elementem przestępstwa z art. 296 k.k. jest "wyrządzenie znacznej szkody majątkowej", samo ustalenie, że "szkoda została wyrządzona", jest dla sądu cywilnego wiążące.

Z analogiczną sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Z niekwestionowanego przez obie strony ustalenia dokonanego w rozpoznawanej sprawie wynika, że pozwany został skazany prawomocnym wyrokiem karnym za przestępstwo pomocnictwa do oszustwa zakwalifikowane z art. 18§3 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. przy zast. art. 12 k.k. i art. 65§1 k.k. Wartość mienia albo jego szczególna charakterystyka w odniesieniu do znamion przestępstwa opisanego w art. 286 § 1 i 2 k.k. nie mają żadnego znaczenia z punktu widzenia kwalifikacji prawnej (zob. Kodeks karny. Część szczególna. Tom III. Komentarz do art. 278-363. Zoll Andrzej WK Wyd. IV 2016 Komentarz do art. 286 Małgorzata Dąbrowska-Kardas, Piotr Kardas). Wartość szkody nie należy więc do znamion przedmiotowych przestępstwa oszustwa co oznacza, że sąd cywilny może samodzielnie ustalić wysokość szkody. Nie może jedynie przyjąć, że szkoda nie miała miejsca (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2016 r. III CSK 267/15). Tak więc w wypadku przestępstwa oszustwa wysokość szkody ustalona w wyroku karnym nie jest wiążąca dla sądu cywilnego, gdyż wysokość ta nie należy do znamion ustawowych przestępstwa i nie stanowi niezbędnego elementu jego stanu faktycznego. Co więcej w przypadku gdyby wyrządzona szkoda wyniosła tylko symboliczną złotówkę lub nawet w ogóle nie powstała, w dalszym ciągu – przy spełnieniu ustawowych przesłanek, można mówić o przestępstwie oszustwa. Ustawowe podmiotowe znamiona przestępstwa oszustwa unormowane w art. 286 § 1 k.k. obejmują sposób działania, który przez wprowadzenie w błąd ma doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez poszkodowanego i jego cel, którym jest uzyskanie przez sprawcę korzyści majątkowej. Przedmiotem ochrony jest mienie rozumiane jako ogół praw majątkowych obejmujących prawa danego podmiotu, z tym że do ustawowych znamion strony przedmiotowej nie należy powstanie szkody i nie jest ona warunkiem koniecznym przyjęcia, że doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Szkoda majątkowa rozumiana jako rzeczywista strata lub utracona korzyść (art. 361 § 2 KC) nie należy do znamion typu czynu zabronionego określonego w art. 286 § 1 k.k. Skutek przestępny w postaci niekorzystnego rozporządzenia mieniem nie jest tożsamy ze szkodą majątkową, lecz jest pojęciem szerszym, obejmującym każde pogorszenie sytuacji majątkowej pokrzywdzonego (por. wyrok SA w Warszawie z 3.03.2017 r., sygn. II AKa 400/16, LEX nr 2278155). Do znamion przestępstwa oszustwa z art. 286 § 1 k.k. nie należy szkoda majątkowa jako element skutku, lecz jedynie rozporządzenie mieniem kwalifikowane jako niekorzystne z punktu widzenia obiektywnych interesów pokrzywdzonego (por. wyrok SA w Gdańsku z 22.02.2017 r., sygn. II AKa 2/17, Lex nr 2310602). Powstanie szkody w mieniu nie jest koniecznym warunkiem do przyjęcia, że doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w rozumieniu art. 286§1 k.k. (por. wyrok SN z 30.08.2000 r., V KKN 267/00 oraz postanowienie SN z 27.06.2001 r., V KKN 96/99). Wprawdzie jest to przestępstwo skutkowe, zaś skutkiem jest tutaj niekorzystne rozporządzenie mieniem, to jednak z punktu widzenia chronionego dobra prawnego - jakim jest mienie stanowiące przedmiot rozporządzenia - jest to typ zasadniczo z narażenia na niebezpieczeństwo, obejmujący także dalej idące konsekwencje w postaci naruszenia tego dobra (por. M. Dąbrowska - Kardas, Komentarz do art. 286 KK, LEX-elektr., teza nr 81). Do znamion przestępstwa oszustwa z art. 286 § 1 k.k. nie należy szkoda majątkowa jako element skutku, lecz jedynie rozporządzenie mieniem kwalifikowane jako niekorzystne z punktu widzenia obiektywnych interesów pokrzywdzonego (por. wyrok SA w Krakowie z 29.11.2016 r., sygn. I ACa 1668/16, LEX nr 2200365). Odmienna ocena dotyczyłaby np. przestępstwa kradzieży z art. 278 § 1 k.k., gdzie element wystąpienia szkody i określenie jej wysokości należy do ustawowych znamion tego przestępstwa, albowiem przedmiotem przestępstwa kradzieży może być tylko rzecz, która posiada wartość materialną (majątkową) (por. wyr. SN z 1.7.1981 r., V KRN 122/81, OSNPG 1982, Nr 1, poz. 4; A. Marek, T. Oczkowski, w: SPK, t. 9, s. 61; M. Kulik, w: Mozgawa, Kodeks karny, 2010, s. 573). Stąd też dokumenty lub rzeczy, które nie posiadają wartości materialnej (dowód osobisty, legitymacja studencka, prawo jazdy, legitymacja osoby niepełnosprawnej, unieważniona karta płatnicza lub karta płatnicza której okres ważności już upłynął itp.) nie mogą być przedmiotem przestępstw

przeciwko mieniu. Nadto wartość rzeczy, której zaboru dokonał sprawca, rzutuje na kwalifikację prawną czynu jako przestępstwo lub wykroczenie. Tak więc dla bytu przestępstwa z art. 286§1 k.k. wystąpienie szkody jest irrelewantne, nie jest to warunek sine qua non tego przestępstwa. W omawianej sytuacji sąd nie jest związany zakresem szkody przyjętej w wyroku karnym SR dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie z dnia 13.12.2011 r. w sprawie sygn. II K 2025/07. Przepis art. 11 k.p.c. nie stanowi przeszkody do dokonania odmiennych lub dalej idących ustaleń co do faktów nie wchodzących w skład znamion czynu zabronionego objętego wyrokiem karnym.

Wobec braku związania ustaleniami sądu karnego co do wysokości szkody i zakwestionowania jej wysokości przez pozwanego, koniecznym było udowodnienie przez powoda przesłanki odpowiedzialności deliktowej stanowiącej podstawę prawną zgłoszonego roszczenia w postaci wysokości szkody. Przy rozstrzygnięciu o odpowiedzialności deliktowej, strona powodowa obowiązana była zatem wykazać również tę przesłankę. To na powódzie - w oparciu o przepisy art. 6 k.c., art. 232 k.p.c. i art. 3 k.p.c. - ciążył obowiązek wykazania wysokości szkody. Zgodnie z ogólnym rozkładem ciężaru dowodu – ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Powód uchybił temu obowiązkowi.

Powód do pozwu załączył, poza odpisem karnego wyroku skazującego, wyliczenie zawierające zestawienie w formie tabelarycznej różnych kwot podatków VAT i akcyzy, które ma przedstawiać wysokość szkody Skarbu Państwa spowodowanej przejęciem tych podatków w związku z przestępczą działalnością firm (...), A., E.. Powyższe wyliczenie stanowi załącznik do aktu oskarżenia, zawarte jest na jednej karcie (k. 40). Wyliczenie to nie jest ani dokumentem prywatnym, ani dokumentem urzędowym, nie stanowi elementu wyroku, w zakresie wskazanych w nim kwot nie koresponduje z wysokością dochodzonej pozwem kwoty. Nie wskazuje dokumentów potwierdzających wysokość należności, podstaw wyliczenie wysokości podatku. Wskazuje na uszczuplenia podatkowe dokonane przez wymienione w nim podmioty, ale w świetle ogólnikowych ustaleń wyroku karnego nie wiadomo jaką ewentualnie rolę pełnił w nich pozwany, czy był zaangażowany w obieg dokumentacji związanych z działalnością tych firm i jaki był zakres jego odpowiedzialności za te uszczuplenia. Dowodem, który mógłby w tym zakresie dostarczyć obiektywnych informacji byłyby np. decyzje właściwych organów podatkowych ustalających wymiar zobowiązań podatkowych, wskazujące osoby (podmioty) zobowiązane do ich zapłaty, faktury itp. Strona powodowa pomimo zobowiązania do złożenia ewentualnych wniosków dowodowych dla wykazania wysokości szkody (k. 89v), nie wykazała w tym zakresie żadnej inicjatywy. W sytuacji kwestionowania przez pozwanego wysokości szkody takie zachowanie należy uznać za niezrozumiałe. Powód, przyłączając się do wniosku pozwanego, zgłosił wniosek o dopuszczenie dowodu z akt spraw karnych sygn. II K (...) i III K (...) na „okoliczność szkody spowodowanej działaniem pozwanego” (k. 93-94). Jest to dowód nieznanym ustawie. W judykaturze ugruntował się pogląd, a probowany przez sąd, że skoro przepisy o dowodach (art. 227-309 k.p.c.), zwłaszcza o dokumentach (art. 244-257 k.p.c.), przewidują tylko dowody z dokumentów, a nie dowód z akt innej sprawy, możliwe jest jedynie dopuszczenie w charakterze dowodu ściśle określonych dokumentów zawartych w aktach innej sprawy. Dotyczy to też dokumentów zgromadzonych w aktach postępowania karnego. Bez naruszenia zasady bezpośredniości przewidzianej w 235 k.p.c., nie jest możliwe dokonane w sposób całościowy zaliczenia w poczet materiału dowodowego w postępowaniu cywilnym dowodów zgromadzonych w innym postępowaniu, także karnym. Możliwe jest jedynie dopuszczenie dowodu z poszczególnych, ściśle określonych dokumentów (por. wyrok SA w Katowicach z 11.04.2017 r., sygn. V ACa 574/16, Legalis). Pomimo zobowiązania do wskazania konkretnych dokumentów z akt tych spraw (k. 96), powód (a także pozwany) nie wskazali tych dokumentów, podtrzymując wniosek w pierwotnej formie (k. 101). Wobec tego sąd był zobligowany oddalić wniosek dowodowy stron w tym kształcie.

Sąd, na podstawie zaoferowanych przez stronę powodową dowodów nie był w stanie dokonać wiążących ustaleń co do jakichkolwiek elementów pozwalających określić wysokość szkody, nawet jej wartości minimalnej. Możliwość skorzystania z prerogatywy dyskrecjonalnej władzy sędziowskiej z art. 322 k.p.c. w niniejszej sprawie okazała się niemożliwa, przyjęcie jakiegokolwiek wartości byłoby dotknięte wadą dowolności. Szczegółowe wyliczenie i określenie objętej pozwem należności jest konieczne dla ustalenia zakresu odpowiedzialności pozwanego.

Dla wykazania odpowiedzialności deliktowej pozwanego w zakresie wysokości wyrządzonej szkody, w wypadku skazania za przestępstwo oszustwa, jest więc niewystarczające samo załączenie do pozwu odpisu wyroku

karnego i powołanie się na niego, przy braku jakichkolwiek innych dowodów potwierdzających tą okoliczność i zakwestionowaniu jej przez pozwanego. Nie mogło ono być w powyższym zakresie uznane za uczynienie zadość wymogom art. 6 k.c. Tożsame stanowisko, w przybliżonym stanie faktycznym zajął Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z 12 listopada 2015 r. w sprawie I ACa 661/15, Legali. Sąd w niniejszym składzie pogląd ten w pełni podziela.

Należy przy tym podkreślić, że w ustalonym stanie faktycznym sprawy, pozwanemu przysługiwało uprawnienie do zakwestionowania wysokości szkody. Okoliczność ta nie powodowała równoległe zmiany w zakresie rozkładu ciężaru dowodu, pozwany nie był tym samym zobligowanym do inicjatywy dowodowej na poparcie swych twierdzeń. Przewidziane dla dokumentu urzędowego zaświadczenie rozciąga się jedynie na te wskazane w wyroku karnym elementy przypisanego sprawcy czynu, które wprost korespondują z ustawowymi znamionami przestępstwa, którego wyrok karny dotyczy. Nie można urzędowego zaświadczenia wynikającego z mocy dokumentu urzędowego, jakim niewątpliwie jest wyrok skazujący, rozciągać na konkretną wysokość wskazanej w nim przez sąd karny szkody, gdyż „zaświadczenie” o jakim mowa w art. 244 k.p.c. rozciąga się jedynie na fakt spowodowania przez pozwanego szkody, a nie na wysokość tej szkody. Niesłuszne i nieuprawnione jest zatem stanowisko, że w zakresie ustalonej w wyroku karnym wysokości szkody, wyrok karny korzysta z walorów dokumentu urzędowego, a zwłaszcza domniemania prawdziwości, co w konsekwencji powoduje z mocy normy zawartej w art. 252 k.p.c. przerzucenie na pozwanego jako podważającego jego prawdziwość, ciężaru dowodu (por. uzasadnienie wyroku SA we Wrocławiu z 11.09.2012 r., I ACa 906/12, Lex 1281180). Podobnie uzasadnienia orzeczeń sądowych w postępowaniu karnym nie zawierają oświadczeń i zaświadczeń, o jakich mowa w art. 244 § 1 k.p.c. i art. 252 k.p.c., lecz stwierdzają jedynie, do jakiego wniosku przy ocenie zebranych i przeprowadzonych dowodów doszedł sąd w postępowaniu karnym na podstawie własnych przekonań (por. uchwała Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z 22 października 1974 r., III PZP 20/74, OSNC 1975, nr 2, poz. 17, wyrok SA w Katowicach z 11.04.2017 r., sygn. V ACa 574/16, Legalis). Pozwany, pomimo szkody ustalonej w postępowaniu karnym, nie jest więc co do zasady pozbawiony uprawnienia do domagania się ścisłego ustalenia wysokości szkody w postępowaniu cywilnym (por. wyrok SA w Katowicach z 24.04.2014 r., sygn. I ACa 94/14, Legalis). Na gruncie niniejszej sprawy zarzut pozwanego co do wysokości szkody, kwestionowanie wartości dowodowej zebranego w tym zakresie w postępowaniu karnym materiału dowodowego, czy podważanie innych okoliczności mających wpływ na te ustalenia były prawnie dopuszczalne, jako że dotyczyły okoliczności ubocznych, wykraczających poza elementy stanu faktycznego przestępstwa. W związku z tym fakt ich zawarcia w sentencji wyroku nie miał znaczenia, sąd nie był związany ich oceną dokonaną w wyroku i jego uzasadnieniu, ustalenia te mogły być odmienne od tych, jakich dokonał sąd karny. Okoliczności te stanowiły więc przedmiot dowodu, a wobec tego, że pozwanego nie obciążał ciężar udowodnienia ich nieprawdziwości, ich wykazanie tj. potwierdzenie ustaleń zawartych w wyroku karnym spoczywało na powodzie.

Zarzut pozwanego okazał się skuteczny, wobec bierności strony powodowej, która nie udowodniła roszczenia co do wysokości. W efekcie powód nie udowodnił wskazanej wcześniej przesłanki dochodzonego roszczenia, co skutkowało oddaleniem powództwa.

Brak wykazania jednej z przesłanek odpowiedzialności deliktowej czyni zbytecznym badanie pozostałych.

Orzeczone na podstawie art. 415 k.c. a contrario i art. 11 k.p.c.